

VALITUS

Valittaja / Valittajat

[REDACTED]

Espoo

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Espoo

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Vastaanottaja:

Helsingin hallinto-oikeus

Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Valittaja saanut päätöksen valitusohjeineen 31.3.2022 sähköpostitse
(KehaListavalmistelu.Keha@espoo.fi)

VALITUS KOSKIEN ESPOON KAUPUNGINHALLITUKSEN 28.3.2022 TEKEMÄÄ PÄÄTÖSTÄ LIITTYEN OIKAISUVAATIMUKSEEN BEMBÖLE FÖRSKOLAN JA BEMBÖLE SKOLAN TOIMINNAN LAKKAUTTAMISTA KOSKEVASSA ASIASSA

VALITUKSEN ALAINEN PÄÄTÖS

Asia:

Espoon kaupunginhallitus on tehnyt kokouksessaan 7.3.2022 päätöksen koskien Bemböle förskolan ja Bemböle skolan toiminnan lakkauttamisesta 1.8.2022 alkaen.

Asiaa on käsitelty edeltävästi Svenska rum –lautakunnan kokouksessa 17.2.2022. Lautakunnan päätös asiassa oli, että Bemböle skola ei lakkauteta. Lautakunta myös katsoi edellytykseksi, että ruotsinkieliset sivistyspalvelut valmistelee uuden päätöksen, jossa vanhempien, oppilaiden ja henkilökunnan ehdotukset arvioidaan huolellisesti ja käytetään koulun toiminnan kehittämiseen. Lisäksi lautakunta pyysi ruotsinkielisiä sivistyspalveluja selvittämään keinoja, jolla saadaan lisää kaksikielisiä lapsia ruotsinkieliseen koulutukseen.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja ilmoitti 18.2.2022 käyttävänsä otto-oikeutta lautakunnan päätökseen asian saattamiseksi kaupunginhallituksen käsittelyyn.

Kaupunginhallitus on 7.3.2022 kokouksessaan päättänyt, että Bemböle förskolan ja Bemböle skolan toiminta päättyy 31.7.2022 ja oppilaille osoitetaan uusi lähikoulu 1.8.2022 voimassa olevien oppilaaksiottoalueiden perusteella.

Kaupunginhallitus on 28.3.2022 kokouksessaan käsitellyt [REDACTED] sekä [REDACTED] jättämän oikaisuvaatimuksen sekä täytäntöönpano kieltoa koskevan hakemuksen. Kaupunginhallitus on kokouksessa päättänyt, ettei oikaisuvaatimusta hyväksytä. Oikaisuvaatimusta käsitellessä Espoon kaupunki ei ole tuonut julki uusia kirjallisia selvityksiä päätöksen tueksi.

Vaatus:

Espoon kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemä päätös koskien Bemböle förskolan ja Bemböle skolan toiminnan lakkauttamisesta tulee kumota.

Täytäntöönpanokielto hakemus:

Vaadin, että Espoon kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemää päätöstä Bemböle förskolan ja Bemböle skolan toiminnan lakkauttamisesta ei saa panna täytäntöön.

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Hallituksen esityksessä 268/2014 vp. todetaan sivulla 241 päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta, että ”*Kunnallisasioissa päätös voitaisiin lähtökohtaisesti panna täytäntöön ennen sen lainvoimaisuutta. Kunnallisasioiden täytäntöönpanokelpoisuus ennen päätöksen lainvoimaisuutta on päinvastainen kuin hallintovalitusasioissa, jossa pääsääntöisesti vasta lainvoimainen päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Täytäntöönpano olisi kuitenkin kielletty, jos muutoksenhaku kävisi hyödyttömäksi tai jos muutoksenhakuviranomainen kieltäisi täytäntöönpanon*”

Päätöksen täytäntöönpanolla muutoksenhaku kävisi hyödyttömäksi.

Päätöksen täytäntöönpano valituksen menestyessä aiheuttaisi huomattavan suurta vahinkoa, koska koulun toiminnot joudutaan kevään 2022 aikana järjestämään uudelleen. Tämä aiheuttaa taloudellista vahinkoa Espoon kaupungille, koulun oppilaille sekä heidän vanhemmilleen. Päätöksen täytäntöönpanolle ei ole myöskään osoitettavissa mitään taloudellisia tai juridisia perusteluita. Koulun uutta käyttöä ei ole vielä suunniteltu mahdollisen lakkauttamisen jälkeen, joten kiinteistön liki 211 000 euron käyttökustannukset jäävät Espoon kaupungin kulukehykseen, vaikka koulun toiminta lakkautettaisiin. Lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelyn yhteydessä on ilmennyt, että ilmoitetut säästöt henkilöstökuluissa 33 690 euroa ovatkin koulun tuntihinnaksi ilmoitettu lukema.

Koulun lakkauttamisesta ei seuraa henkilöstökulujen säästöä. Tähän liittyen olemme tiedustelleet Espoon kaupungilta asiakirjoja, joista nämä seikat selviäisivät, mutta niitä ei ole toimitettu. Todelliset säästöt jäävät hyvin vähäisiksi, sillä kokonaissäästökseen ilmoitetusta noin 250 000 eurosta ei tule poistumaan kuluvan vuoden 2022 aikana kiinteistön käyttökustannukset (211 000 eur) eivätkä todistettavasti myöskään ilmoitetut henkilöstö säästöt (33 690 eur).

Tämän vuoksi päätöstä ei saa panna täytäntöön, koska täytäntöönpano johtaisi siihen, että valitus kävisi hyödyttömäksi, koska jäljempänä selostetuilla perusteilla asiaan liittyvä selvitys on tehty puutteellisesti. Tämän kaltaisessa päätöksessä asiaan liittyvät seikat pitää olla selvitetty kunnolla. Kunta ei ole tiedottanut asiasta alueen asukkaita sanomalehdessä tai missään muussakaan tiedotusvälineessä, joista alueen asukkaat olisivat saaneet tiedon koulun lakkauttamisasian olevan vireillä. Espoon kaupungin sivuilla asiaa koskeva tiedote on tehty pelkästään ruotsin kielellä, eikä tämä täytä kielilain vaatimuksia. Bembölen koulun omilla sivuilla korostetaan tahtoa parantaa kaksikielisten oppilaiden toista äidinkieltä, joka osoittaa oppilaiden tulevan kaksikielisistä perheistä. Se, että alueen asukailta on edellytetty tiedon etsimistä oma-aloitteisesti Espoon sivuilta vaihtamalla kieliasetus ruotsiksi, ei voi olla hallintolain 41 §:ssä tarkoitettua riittävää vaikutusmahdollisuuksien varaamista.

Asian käsittelyyn liittyvä lainsäädäntö:

Hallintoasian valmistelussa selvitetään päätöksentekoa varten tarvittavat asiat. Yleissäännökset asian käsittelystä ovat hallintolain 5 ja 6 luvuissa. Kunnan toimielinten asioiden valmistelusta säädetään kuntalaissa.

Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Asianosaiselle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta ja antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Kunnan toimielimissä asiat valmistellaan toimielimen ratkaistavaksi esittelijän johdolla. Esittelijä vastaa valmistelun asianmukaisesta suorittamisesta ja on valmistelun perusteella velvollinen tekemään asiassa toimielimelle päätösehdotuksen.

Kuntalain 106 §:n mukaan päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan. Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

Espoon kaupungin hallintosäännön 16 – 17 §:ssä säädetään svenska rum –lautakunnan tehtävistä sekä ratkaisuvallasta. Sen mukaan svenska rum –lautakunnan tehtävänä on muun muassa vastata perusopetusta koskevista asioista sekä päättää perusopetuksen oppilasalueista.

Hallintolain 41 §:n mukaan, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla.

Menettely asiassa:

Koulun lakkauttamisella voi olla huomattava vaikutus myös muiden kuin asianosaisten (nykyiset oppilaat ja heidän vanhemmat) elinympäristöön, työntekoon ja muihin oloihin. Sen vuoksi alueen asukkaille olisi pitänyt hallintolain 41 §:n mukaisesti varata mahdollisuus saada tietoja koulun lakkauttamisen lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Hallintolain 41 § vaatiman kuulemisen puutteellinen järjestäminen:

Tapauksessa Bembölen koulua koskevasta avoimesta asukastilaisuudesta on tiedotettu Wilma-viestillä, joka on oikaisuvaatimuksen liitteenä. Kutsussa ei kerrota, että tilaisuus koskee Bembölen koulun lakkauttamista, vaan siinä annetaan ymmärtää tilaisuuden olevan luonteeltaan kouluverkoston muutoksia valmisteleva tiedotustilaisuus (liite 2). Kuntaliiton muistiossa 22.2.2019 liittyen päätöksentekomenettelyyn kouluverkon muutoksissa todetaan vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta (liite 3), että ”Päätettäessä kunnan kouluverkosta – yhden tai useamman koulun lakkauttamisesta – ei asian käsittelyssä katsota olevan varsinaisia asianosaisia, joita tulisi kuulla siten kuin hallintolain 34 §:ssä säädetään asianosaisen kuulemisesta. Valmistelussa tulee sen sijaan noudatettavaksi hallintolain 41 §:n säännös vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta asiaan osallisille. Säännöksen taustalla on perustuslaista tuleva velvoite edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Kun päätetään kunnan kouluverkosta, on lähtökohtaisesti kysymys asiasta, jonka ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus useiden henkilöiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, joten 41 §:ää ei voi jättää huomiotta. Osallisille henkilöille tulee varata mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä antaa tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Vaikka osalliset on hallintolaisissa määritelty henkilöiksi, voidaan osallisina pitää esimerkiksi yhdistyksiä, joiden toiminta sivuaa valmisteltavana olevaa asiaa, jolloin yhdistyksellä olisi mahdollisuus esittää mielipiteensä jäsenistön puolesta. Osallisille on varattava vaikutusmahdollisuudet ilmoittamalla asian vireilläolosta sopivalla tavalla. Kunnassa harkitaan, mikä olisi asianmukainen ja riittävän tehokas ilmoittamistapa. Ilmoituksen tulisi tavoittaa mahdollisimman kattavasti valmisteltavana olevan asian vaikutuspiirissä olevat henkilöt. Hyviä tapoja voivat olla lehti-ilmoitukset, tiedotteet kunnan kotisivuilla sekä koteihin postitetut tiedotteet. Ilmoituksessa/tiedotteessa on mainittava, mistä asiasta on kysymys ja minkälaisia vaikutuksia asialla saattaa olla asianomaisten oloihin. Päätettävänä oleva asia olisi siten yksilöitävä keskeisiltä osiltaan. Ilmoituksessa olisi myös mainittava, miten ja minkä ajan kuluessa viranomaiselle voidaan esittää asiaa koskevia tietoja, mielipiteitä ja kysymyksiä. Lisäksi ilmoituksessa tulisi selvittää, miten asian vaikutuspiiriin kuuluvat

henkilöt voivat saada asiasta lisätietoja. Ilmoituksessa tulisi olla viranomaisen nimi ja tarvittavat yhteystiedot.”

Tapauksessa lähetetyssä tiedotteessa ei ole noudatettu hallintolakia, koska tiedotteessa ei ole kerrottu, että asia koskee koulun mahdollista lakkauttamista. Päätettävänä oleva asia pitää edellä mainitun mukaisesti yksilöidä keskeisiltä osiltaan.

www.espoo.fi ruotsinkielisellä kielivalinnalla löytyvä tiedote, joka on jätetty 14.12.2021 ”Invånarmöte om Bemböle skola och Bemböle förskola ordnas på distans den 20.12.” ei myöskään ole yksilöity riittäväällä tarkkuudella, jotta kutsusta kävisi ilmi kyseessä olevan koulun lopettamiseen liittyvä tilaisuus (Liite 7). Itse asiassa viesti on ilmoitus, jossa viitataan 25.11.2021 lähetettyyn viestiin ja ilmoitetaan tilaisuuden järjestämisestä etänä (Teams). Teams -linkin saaminen edellyttää yhteydenottoa koulusihteriin, jonka yhteystietoja ei ole kirjattu ilmoitukseen. Yhteystiedot tulee jokaisen hankkia erikseen ja tiedon voi etsiä Bembölen koulun sivuilta.

Alkuperäinen tiedote asiasta on toimitettu 25.11.2021 www.espoo.fi sivulle samoilla haku edellytyksillä kuin edellinen ilmoitus, eli kielivallinta sivustolla tulee olla vaihdettuna ruotsin kielelle. Tiedote on otsikoitu ”Programmet En ekonomiskt hållbar stad styr utvecklingen av skolnätet”. Vasta viestin puolivälin jälkeen on maininta ”Utredningen inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen gäller Bemböle skola.” Tässäkään yhteydessä ei viitata Bembölen koulun lakkauttamiseen, vaan käytetään sanaa ”utbildningen” eli tutkiminen. Bembölen esikoulun lakkauttamisesta viestissä ei kerrota mitään, vaikka asia koski myös tätä toimintoa. Viestissä, kuten muussakin tiedottamisessa olisi tullut selkeästi kertoa kyseessä olevan koulun lakkauttamista koskeva kuuleminen, sillä asia oli Espoon kaupungin tiedossa ja asian valmistelu valmistunut. Lisäksi kaupungin alkuperäinen tarkoitus oli tehdä päätös koulun lakkauttamisesta jo tammikuussa Svenska rum -lautakunnassa.

Lisäksi Espoon kaupungin verkkosivuilla olevan virheen vuoksi kuntalaiset asetetaan eriarvoiseen asemaan. Tiedotteet, jotka on julkaistu 25.11.2022 sekä 14.12.2021, löytyy vain, mikäli verkkosivuilta tietoa etsivä vaihtaa kieliasetukseksi ruotsin ja tätä ei ole missään ohjeistettu. Jos suomenkieliseen hakusanakenttään syöttää hakusanaksi Bemböle, yhtään ruotsinkielistä tiedotetta, uutista tai kutsua ei löydy. Virhe on Espoon kaupungilla tiedossa, mutta sitä ei ole korjattu.

Kielilain 24 §:n mukaan ”viranomaisen tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että yksityishenkilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä.

Kaksikielisen viranomaisen tulee palvella yleisöä suomeksi ja ruotsiksi. Viranomaisen tulee sekä palvelussaan että muussa toiminnassaan osoittaa yleisölle käyttävänsä molempia kieliä.

Kaksikielisen viranomaisen tulee yhteydenotoissaan yksityishenkilöihin ja oikeushenkilöihin käyttää näiden kieltä, suomea tai ruotsia, jos se on tiedossa tai kohtuudella selvitettävissä, taikka molempia.”

Espoon kaupunki on kaksi kielinen. Lisäksi Bembölen esikoulun sekä koulun oppilaiden vanhemmissa on henkilöitä, joiden äidinkieli on ruotsin sijasta suomi. Samoin asia koskettaa myös muita kuntalaisia, joiden äidinkieli on suomi. Nyt Espoon kaupungin sivuilla olevat tiedotteet eivät katsoakseni täytä kielilain edellytyksiä niiden ollessa laadittuna vain ruotsiksi. Lisäksi tiedotteen löytäminen on ollut erittäin haastavaa, sillä kieliasetus on tullut muuttua, eikä tätä ole opastettu sivustolla. Lisäksi yleisen elämäkokemuksen perusteella sivuston käyttäjän ei ole tullut tietää hakukentässä olevasta poikkeavasta hakutoiminnosta.

Espoon kaupunki ei ole myöskään tiedottanut asiasta missään sanomalehdessä. Lähiseudun asukkailla, joita asia koskettaa, ei siis käytännössä ole ollut minkäänlaisia tosiasiallisia vaikutusmahdollisuuksia asiassa.

Se ettei tiedottamista ole suoritettu muutoin kuin edellä kuvatulla tavoin Espoon kaupungin internet sivuilla ruotsinkielisellä ilmoituksella ilmenee myös kaupunginhallituksen kokouspöytäkirjasta 28.3.2022, jossa asiasta mainitaan seuraavasti: ”*Kutsu asukastilaisuuteen lähetettiin esikoulun ja koulun huoltajille (oheismateriaali Kutsu asukastilaisuuteen, Inbjudan till invånarmöte angående Bemböle skola och Bemböle förskola) ja tiedote asukastilaisuudesta julkaistiin Espoon kaupungin internetsivulla 14.12.2021. Kutsussa viitataan marraskuussa 2021 julkaistun uutiseen Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaan liittyvästä kouluverkon tarkastelusta (oheismateriaali Marraskuussa 2021 julkaistu uutinen, Programmet En ekonomiskt hållbar stad styr utvecklingen av skolnätet) ja että tarkastelu koskee Bemböle förskolaa ja Bemböle skolaa. Kutsussa ohjataan kuntalaisia ilmoittautumisessa asukasiltan ja kuinka mielipiteitä ja kannanottoja voi lähettää ja miten kokousmateriaaliin voi tutustua asukasillan jälkeen.*”

Hallintolain 41 §:n koskevasta hallituksen esityksestä HE 72/2002 vp mainitaan vaikuttamismahdollisuuksien osalta, että ”*perusoikeusuudistuksen keskeisiä tavoitteita oli luoda edellytykset sille, että ihmiset voisivat aikaisempaa enemmän vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Perustuslain 14 §:n 3 momentti sisältää julkiseen valtaan kohdistuvan toimeksiannon edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.*” sekä ”*Hyvää hallintoa konkretisoiva osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen tarkoittaa myös viranomaispalvelujen saatavuuden parantamista tai viranomaisen ja yksityisen välisen yhteistyön lisäämistä. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen on ymmärretty laajasti myös kuntalain 27 §:ssä*”.

Tiedustelussa (Liite 11) sähköpostitse Espoon kaupungin ruotsinkielisten sivistyspalveluiden johtajalle Barbro Högström, on häneltä tiedusteltu seuraavaa; ”*Onko hallintolain mukaisesta kuulemisesta mitään asiakirjaa tai muistiinpanoja, josta ilmenee mitä asioita 20.12. kuulemisessa on käyty läpi? Ennakkoarvioinnissa en havaitse ensimmäistäkään mainintaa siitä, että asia olisi tullut ilmi kuulemistilaisuudessa.*” Högström on vastannut kysymyksen seuraavaa; ”*Asukastilaisuus 20.12.2022 ei ole ollut kuuleminen vaan tilaisuus vaikuttamismahdollisuudelle. Liitteenä oleva materiaali esitettiin asukastilaisuudessa ja sen on myös saanut jälkikäteen pyydyttäessä. Muistiota tilaisuudesta ei laadittu. Bemböle skolan kotisivulla on julkaistu osallistujien esille nostamia näkökohtia ja mielipiteitä.*”

Koska 20.12.2021 järjestetystä tilaisuudesta, jonka yhtenä keskeisenä tarkoituksena on ollut varata kuntalaisille mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ei ole laadittu minkäänlaista muistiota osoittaa, ettei tilaisuudella ollut tarkoitusta antaa osallistujille tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa asiaan. Tämä ilmenee toisaalta myös valmistelumateriaalin liitteenä olevasta ”ennakkoarvioinnista”, jossa esitetään vain yksipuolisesti asia, eli miksi Bemböle skola sekä förskola tulee lakkauttaa. Mainitusta asiakirjasta ei löydy ensimmäistäkään mainintaa, joka olisi tullut esille 20.12.2021 kuulemistilaisuudessa, vaikka valmistelumateriaalin ennakkoarvioinnin kohdassa ”Muut valmisteluun osallistuneet” mainitaan 20.12.2021 asukastilaisuus.

Lisäksi haluan mainita, että 20.12.2021 järjestetty tilaisuus järjestettiin täysin ruotsinkielisenä, eikä osallistujilta tiedusteltu missään vaiheessa suomen kielen tarpeesta.

Tapauksessa kuuleminen on pelkistynyt oppilaiden kuulemiseen. Oppilaille on tehty koulun lakkautusta koskien kysely. Kysely on toteutettu siten, että oppilaille esitettiin video uudesta koulusta ja tämän jälkeen heille esitettiin kysymyksiä, joista on laadittu raportti. Viitaten seuraavaan: Artikkelin on julkaistu Tilastokeskuksen Hyvinvointikatsauksessa 1/2007. Kirjoittaja: Marjaana Järvensivu on Survey Laboratorion tutkija Tilastokeskuksen Elinolot-yksikössä. (Liite 1) Artikkelisiin viitaten kyselytutkimus on toteutettu ikäryhmään kuuluvien lasten osalta virheellisiä menetelmää käyttäen, kyselyn suorittajalla ja vastaajalla on ollut selkeä ”valtaero”, joka muokkaa lapsen vastauksia. Lisäksi alaikäisen lapsen osallistuminen kyselytutkimukseen vaatii lähtökohtaisesti huoltajan suostumuksen. Tapauksessa kuulemiselle ei ole pyydetty vanhempien lupaa.

Asian valmistelu ja päätöksenteko:

Svenska rum –lautakunta on 17.2.2022 katsonut, ettei asiaa ole selvitetty riittävästi. Kuitenkin kaupunginhallitus on tehnyt samoilla tiedoilla päätöksen koulun lakkauttamisesta. Koulun lakkauttamisella on merkittäviä vaikutuksia koulun nykyisten oppilaiden perheille sekä alueella asuville lapsiperheille.

Lagstadin koulun johtokunta on lausunnossaan ilmoittanut, että ”*nykyinen valmisteluprosessi on ollut heikko ja erittäin puutteellinen. Koko päätöksen peruste on olematon ja siitä puuttuu täysin konkreettinen ja kattava peruste, vaikutusarviointi nyt esitettyjen vaihtoehtojen seurauksista*”.

Karamalmin johtokunnan lausunnosta käy ilmi, että heillä on huoli opettajan paikkojen vähentymisestä. Koska nykyinen valmisteluprosessi on ollut heikko ja erittäin puutteellinen ei tässä yhteydessä ole myöskään annettu kirjallista selvitystä mahdollisista opettajan paikkojen vähennys tarpeesta. Asiassa ei ilmene, mistä ajatus opettajien paikkojen vähentämisestä on tullut, sillä mitään kokonaisvaltaista kirjallista selvitystä ei ole esitetty valmistelun liitemateriaalissa.

Korkein hallinto-oikeus on katsonut ratkaisussaan (1408/2016) liittyen koulujen yhdistämisasiin, että ulkopuolisen asiantuntijan selvitys sekä kunnan laatima erillinen selvitys ja näiden käsittely lautakunnassa sekä kunnanhallituksessa osoittaneen valmistelun riittävää laatua. Bembölen koulun

lakkautus päätöstä koskevassa oheismateriaalissa ei ole minkäänlaista ulkopuolista tai kaupungin omaa selvitystä koulun lakkauttamisen vaikutuksista.

Tässä tapauksessa Espoon kaupungin tulee selvittää koulujen lakkauttamisen vaikutukset ulkopuolisen asiantuntijan tai kaupungin oman selvitysryhmän toimesta. Tapauksessa asian selvitys on niin puutteellista, että lakkauttuspäätöksen tekeminen näillä tiedoilla on selkeä menettelyvirhe. Asiaa kuvaa myös Barbro Högströmin sähköpostissa antama tieto, ettei Espoon kaupungin ruotsin kielistä kouluverkkoa koskien ole tehty kokonaisvaltaista selvitystä Bembölen koulun lakkautusta koskevan valmistelun yhteydessä. (Liite 11, kysymys 2)

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Kunnan päätösten valmisteluaineiston julkaiseminen on kuntalain 29 §:ssä tarkoitettua tiedottamista. Olemme pyytäneet useita kertoja valmisteluaineistoa Bembölen koulun lakkauttamiseen liittyen, mutta olemme saaneet vastauksen, että valmistelu on tehty ”virkatyönä”, josta ei ole mitään kirjallista materiaalia saatavilla (Liite 11, kysymys 1 ja 2). Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Tapauksessa Espoon kaupunki ei ole perustellut mitenkään sitä, että miksi ruotsinkielisistä kouluista nimenomaan Bembölen koulu on päätetty lakkauttaa. Kiinteistö on hyvässä kunnossa, eikä sille saada osoitettua muuta käyttötarkoitusta. Lisäksi koulukiinteistö on kaupungin täysin omistama. Tapauksessa olisi ollut syytä avata nimenomaan sitä, miksi on päädytty kyseisen koulun lakkauttamiseen sekä avata perusteluja, joilla säästöt on laskettu. Säästöihin liittyen päätöksen perustelut ovat harhaanjohtavat, koska päätöksessä on todettu, ettei ketään irtisanota, mutta silti on esitetty henkilöstökulujen säästöjä, joista ei ole kerrottu pyynnöstäkään, mitä näillä on tarkoitettu. Tapauksessa ei ole perusteltu sitä, että onko koulun lakkauttaminen tarkoituksenmukaista ja tehokas säästötoimenpide. Asiaa kysyessä, on todettu, että koulun lakkauttamiseen on päädytty ”kokonaisarvioinnin” perusteella, mutta se, mitä tässä kokonaisarvioinnissa on arvioitu, ei ole selvitettävissä, koska asiasta ei ole laadittu mitään kirjallista materiaalia.

Bembölen koulun valinta lakkautettavaksi kouluksi ei ole voinut olla valmistelijalle itsestään selvyys, sillä edellisten vuosien aikana sama virkamies on ajanut lisäksi Espoon ruotsin kielisestä kouluverkosta niin Rödskogin kuin Smetsbyn koulun lakkauttamista tuloksetta. Valmistelu materiaali on näilläkin kerroilla osoittautunut puutteelliseksi.

Bembölen koulusta

Bembölen koulu on liki 100-vuotias kulttuurihistoriallisesti arvokas museoviraston suojelema kohde. Koulurakennus on teknisesti hyvässä kunnossa, joka on todettu 2010-luvulla tehdyissä

tarkastuksissa koulun edellisen lakkautus hankkeen yhteydessä. Lisäksi koulurakennukseen on tehty 2021 pintaremonttia. Koska rakennus on museoviraston suojelema, on epätodennäköistä, että rakennusta voidaan pitkään aikaan hyödyntää muuhun käyttötarkoitukseen. Kuitenkin kaupunki vastaa kaikista rakennuksesta aiheutuvista kuluista.

Espoon kaupungin kaavoitusyksiköstä saadun tiedon (10.3.2022) mukaan Miilukorpi 2 kaavoituksessa on laskennallisesti tulossa 860 uutta asukasta. Kaavoitusyksikkö on pitänyt sivistystoimen toimintaa koulun lakkautuksesta lyhytnäköisenä päätöksenä. Koulun lakkauttaminen tulee olemaan hankala, koska ELY keskus on jättänyt valituksen mm. Histan alueen kehityssuunnitelmista POKE yleiskaavassa. Lähipalvelujen puute on sellainen seikka, johon ELY keskus herkästi tarttuu. Tämä saattaa myös vaarantaa Miilukorpi 2 kaavoitushankkeen hyväksynnän. Lisäksi Korsbackan alueelle on tulossa uusi asuinalue vähintään 20 asukkaalle sekä Högnäsin kaavoitus 260 asukkaalle.

Kulun oppilasmäärät ovat viimeisten vuosien aikana olleet jatkuvassa kasvussa siten, että 2022 koulussa on 39 oppilasta. Vuosille 2022-2023 on odotettavissa lisäystä oppilasmäärässä. Esitetyt oppilasmäärä ennusteet ovat harhaanjohtavia ja perustuvat vanhentuviin oppilaaksiotto alueisiin. Lisäksi laskennassa on huomioitu vain perheet, joissa molemmat vanhemmat ovat ruotsinkielisiä. Perheitä joissa toinen vanhemmista on suomenkielinen ja toinen ruotsinkielinen, ei olla huomioitu laisinkaan vääristäen oppilasennustusta erittäin voimakkaasti. Asiasta on huomautettu valmistelua suorittaneelle virkamiehelle, mutta asiaa ei ole huomioitu millään tavoin. Myöskään mitään kirjauksia huomautuksesta ei ole kirjattu valmisteluun.

Espoon kaupungin tavoitteet perusopetukseen liittyen

Espoon kaupungin valtuusto on 19.10.2020 hyväksynyt Taloudellisesti kestävä Espoo - ohjelman vuosille 2021–2025. Ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi kouluyksiköiden suurentaminen ja perusopetuksen palveluverkon järjeistäminen. Tavoitteen saavuttamiseksi luovutaan pienistä kouluyksiköistä ja yhdistetään mahdollisuuksien mukaan toisiaan lähellä sijaitsevia yksiköitä yhtenäisiksi peruskouluiksi.

Taloudellisesti kestävä Espoo ohjelmassa mainitaan (s.33) työkaluja, joista voidaan valita sopivimmat ja vaikuttavimmat tavoitteen toteutumiseksi. Ohjelmassa todetaan, että Espoossa ”*pyritään välttämään alakoulujen jakamista useampaan toimipisteeseen. Mikäli toimintoja yhdistellään suuremmiksi yksiköiksi olemassa olevien koulujen osalta, tehdään se siten, etteivät koulumatkat kasva merkittävästi. Toimintojen muutoksista tehdään aina erilliset päätökset. Ruotsinkielisen kouluverkon kattavuus ja saavutettavuus varmistetaan.*”

Taloudellisesti kestävä Espoo ohjelma ei siis määrittele sitä, mitkä tai kuinka monta koulu on lakkautettava. Säästötavoitteiden saavuttamiselle ei myöskään anneta tarkempia ohjeita.

Espoon kaupungin Valtuuston neuvottelutoimikunnan pöytäkirjasta 23.9.2020 löytyy maininta taulukossa yhden ”Svebin” koulun lakkauttamisesta, mutta koulua ei ole yksilöity (Liite 9). Espoon ruotsin kielinen kouluverkko sisältää useita kouluja.

19.10.2020 valtuuston hyväksymän Taloudellisesti kestävä Espoo ohjelman jälkeen Svenska rum - lautakunnan kokouspöytäkirjoista ei löydy ensimmäistäkään mainintaa käsittelystä, jossa

ruotsinkielisten koulujen lakkauttamisesta olisi tehty päätöksiä, tehty selvityksiä tai asiaa olisi valmisteltu. Myöskään muita asiaa koskevia päätöksiä ei ole löydettävissä Espoon kaupungin pöytäkirjoista lukuun ottamatta valtuuston neuvottelutoimikunnan kokousta 23.9.2020.

Bembölen koulun lakkauttamista koskevasta valmistelusta ei ole tiedotettu ennen 25.11.2021 jätettyä viestiä, josta ei ilmene kyseessä olevan koulun lakkautusta koskeva asia. Valmistelun aloittamisesta Svenska rum -lautakunnassa ei myöskään ole kirjauksia kokouspöytäkirjoissa.

Taloudellisesti kestävä Espoo tavoitteena on ollut saavuttaa säästöjä kaupungin toiminnoista. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan ole tarkemmin määritelty, että miten tai millä tavoin kustannussäästöjä on saavutettava Ruotsinkielisen koulutoimen osalta. Valmisteluprosessissa ei ole millään tavoin selvitetty muilla keinoin kattavasti koulujen sulkemisen vaikutuksia tai onko säästötavoitteisiin pääsyä muilla keinoin.

Minkäänlaista selvitystä ei myöskään ole esitetty siitä, missä osoitetaan Bembölen koulun olevan kustannustehokkain lakkautuskohde. Ottaen huomioon, että Ruotsinkielisessä kouluverkossa on olemassa kouluja, joissa on huomattavia sisäilmaongelmia ja rakennukset tulevat vaatimaan huomattavia remontteja lähitulevaisuudessa.

Totean, ettei asian valmistelu ole ollut avointa. Ulkopuoliselle jää kuva, että asiaa on valmisteltu kiireessä ilman selvittelyä ja avointa tiedottamista. Asia on tuotu puutteellisesti ilmi 25.11.2021 viestillä, kuten edellä on esitetty. 25.11.2021 jälkeen järjestetty kuulemistilaisuus 20.12.2021. Alustava tarkoitus oli päättää koulun sulkemisesta jo tammikuussa 2022 Svenska rum -lautakunnassa.

Päätöksen perusteluissa esitetyistä säästöistä

Kaupunginhallituksen päätöksessä on ilmaistu seuraavat säästötavoitteet:

kiinteistökulut 211 941 €
henkilöstökulut 33 690 €
lisäresurssi pienille kouluille 2 500 €
kuljetuskulut 3 541 € (tilatut kyydit Lagstadin kouluun opetusta varten 7 332 € - matkakorttien kustannukset 3 731 €)

Nettosäästöksi on laskettu yhteensä 251 672 €/vuosi

Nettosäästö tavoitteen osalta pyydetty tarkennusta asiakirjatilauksella 15.2.2021. Pyyntöön on vastannut sähköpostitse Espoon kaupungin Ruotsinkielisen sivistyspalvelun hallintopäällikkö Mia Westerlund. Hän ilmoittaa vistissä seuraavaa; ”*Summat on otettu suoraan viimeisimmästä toteutuneesta tuloslaskelmasta, eli perusteena ovat 2021 toteutuneet kustannukset.*”

Koska koulun lakkauttamista koskeva valmistelu on täytynyt olla valmis vuoden 2021 syksyn aikana, pidän huomion arvoisena, että lukemat on täytynyt ottaa kesken vuoden 2021. Todellisten säästötavoitteiden tarkasteluun olisi tullut käyttää huomattavasti pidempää ajanjaksoa, jolloin yksittäiset kuluerät eivät vaikuta virheellisesti tarkastelujakson kuluihin.

Henkilökunnalle on annettu tieto, että heille taataan uusi työpiste. Tältä osin ei ole eritelty, että mistä ilmoitettu 33 690 € säästö tulee henkilöstökustannuksissa.

28.3.2022 Espoon kaupunginhallituksen kokouksen päätöksessä on kommentoitu asiaa seuraavasti; ” Hallintopäällikön toimittamassa tuloslaskelmassa on eritelty taulukossa kiinteistöön liittyvät kulut (oheismateriaali Oikaisuvaatimuksen täydennys). Henkilöstökuluja on avattu tarkemmin taulukoinnin alla olevassa tekstissä, eivätkä ne sisälly tuloslaskelmataulukkaan. Henkilöstösäästö 33 690 euroa perustuu Bemböle skolan vuoden 2021 tuntihintaan.” Mia Westerlundille on esitetty jatko kysymys, kuinka paljon Bembölen koulusta siirtyvä oppilas maksaa uudessa lähikoulussaan. Valitusta jätettäessä tiedusteluun ei ole vastattu.

Ilmoitettu henkilöstösäästö ei näkemykseni mukaan toteudu ilmoitetusti, sillä kyse onkin koululle lasketusta tuntihinnasta, joka ei vastaa ilmoitettua henkilöstökulua. Henkilökunnalle on taattu uusi työpiste, eikä näin ollen ilmoitettua säästöä saavuteta (Liite 10). Lisäksi oppilasta syntyy uudessa lähikoulussaan vastaava ”tuntihinta”, joka ei olennaisesti poikkea Bembölen koulun tuntihinnasta. Tämä johtuu siitä, että uuteen lähikouluun muodostuisi rinnakkaisluokat jokaiselle vuosiluokalle, jolle maksetaan myös koulukohtaista tuntihintaa.

Kuljetuskulujen osalta on havaittavissa huomattavavirhe. Laaditun selvityksen mukaan Bembölen koulun lakkautuksen johdosta oppilaiden koulukyydit tulevat aiheuttamaan 3731 euron lisäkustannukset, joka tarkoittaa 13 uutta oppilasta, jotka olisivat oikeutettuja koulukyytiin. (Liite 4) Oppilaiden vanhemmat ovat selvittäneet (Liite 5, 1A, 1B) todellisen luvun olevan 34 oppilasta, joka tarkoittaa noin 10 000 euron uutta kuluerää kaupungille. Tämä laskelma perustuu oppilaiden vanhempien itse antamiin tietoihin lapsen koulumatkasta, mikäli Bembölen koulu lakkautetaan. Oppilaiden koulukyydeistä muodostuu suurella todennäköisyydellä suurempi kustannus erä Espoon kaupungille kuin ilmoitetusta 7 332 euroa, joka muodostuu nykyisistä bussikuljetuksista Lagstadin koululle.

Oikaisuvaatimuksen jättäjän selvitys koulukyytiin oikeutetuista:

- 8 ykkösluokkaan oppilaat
- 12 kakkosluokkaan oppilaat
- 7 kolmosluokkaan oppilaat
- 8 nelosluokkaan oppilaat

(Luvut perustuvat oppilaiden kotiosoitteeseen ja tulevan oppilasotto alueen määräämän lähikoulun osoitteeseen.)

Katson esitettyjen nettosäästö tavoitteiden olevan osin virheellisiä. Asiaa tulisi selvittää enemmän, jotta päätös perustuisi oikeisiin tietoihin. Asiasta on huomautettu valmistelua suorittaneelle virkamiehelle, mutta asiaa ei ole huomioitu millään tavoin. Myöskään mitään kirjauksia huomautuksesta ei ole kirjattu valmisteluun.

Esittelijän aiemmat päätösehdotukset (kysymys esittelijän esteellisyydestä)

Barbro Högström on toiminut aikaisemmin Bembölen koulun lakkauttamista koskevien päätösehdotusten esittelijä. Viimeksi vuosina 2016 sekä 2018. Asiassa tulee arvioida hänen esteellisyyttänsä asian käsittelyssä seuraavan seikan perusteella; ”*virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Tällaisen syyn on oltava ulkopuolisen havaittavissa ja sen puolueettomuutta vaarantavan vaikutuksen tulee olla suunnilleen samanasteinen kuin erikseen määritellyissä esteellisyysperusteissa.*” (HE 72/2002 vp, s. 88)

Arvioidessa hänen esteellisyyttänsä, jää epäily virkamiehen muusta erityisestä intressistä, jonka johdosta hän henkilökohtaisesti toistuvasti ajaa Bembölen koulun lakkauttamista. Koulun lakkauttamiseen kohdistuneet esitykset ovat ajallisesti sijoittuneet siten, että asiaa on ollut ratkaisemassa aina uusi Svenska rum -lautakunta. Koulun lakkautusta on perusteltu eri seikkoihin vedoten, mutta perustelut ovat toistuvasti osoittautuneet perusteettomiksi ja valmistelutyö heikoksi.

Barbro Högström on valittu Espoon ruotsinkielisen koulukeskuksen johtoon vuonna 2002. Tämän jälkeen koulun lakkauttamista on hänen kaudellaan ajettu eteenpäin vuosina 2003, 2009, 2011, 2012, 2016 ja 2018.

Seuraavista linkeistä on luettavissa asiasta vuosien 2003-2019 välisistä tapahtumista:

<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/02/28/esbo-moblerar-om-i-skolnattet-bembole-skola-hotas-av-nedlaggning>

<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/06/03/esboforaldrar-oroad-bembole-skolas-framtid>

https://svenska.yle.fi/a/7-470582?utm_source=whatsapp-share&utm_medium=social

https://svenska.yle.fi/a/7-488940?utm_source=whatsapp-share&utm_medium=social

https://svenska.yle.fi/a/7-347441?utm_source=whatsapp-share&utm_medium=social

https://svenska.yle.fi/a/7-28927?utm_source=whatsapp-share&utm_medium=social

Barbro Högström on saanut voimakasta kritiikkiä toimiessaan vuosien ajan useassa Bembölen koulun lakkautusasiassa. Tämän vuoksi hänen tulisi harkita oma-aloitteisesti jääviyttään käsittelemään asiaa. Asiassa tulee miettiä myös sitä, miltä asian käsittely näyttäytyy ulospäin. Tällä hetkellä näyttää siltä, että esittelijällä on asiassa henkilökohtainen intressi ja sen vuoksi esittelijän tekemä selvitys on niin puutteellisesti tehty. Hän on nimenomaan tehnyt esityksensä sekä myös hankkimansa selvityksen siitä näkökulmasta, että koulu tulee lakkauttaa. Hän ei ole selvittänyt kokonaisvaltaisesti ruotsin kielisen kouluverkon tilaa Espoossa, jonka pohjalta olisi laadittu objektiivinen esitys tietyn koulun lakkauttamisesta perusteluineen.

Yhteenveto

Päätöksenteko ei ole noudattanut kuntalain eikä hallintolain vaatimuksia. Päätös on tehty virheellisin sekä puutteellisin tiedoin. Lisäksi päätös on tehty väärässä järjestyksessä, sillä hallintolain 41 §:n mukainen kuuleminen on toteutettu puutteellisesti ja kielilain vastaisesti sekä asian valmistelu työssä ei ole lainkaan kokonaisvaltaista selvitystä ruotsin kielisen kouluverkon osalta. Tapauksessa alueen asukkaille ei ole varattu tosiasiallisia vaikutusmahdollisuuksia eikä heitä ole tiedotettu päätöksestä lakkauttaa Bembölen koulu. Bembölen koulun lakkauttaminen ei tukeudu mihinkään olemassa olevaan päätökseen viranomaisessa. Tämän vuoksi päätös tulee kumota.

Liitteet:

- 1) Lapset lomaketutkimuksen vastaajina
- 2) Kutsu Wilma-viestillä Bembölen koulun oppilaiden vanhemmille
- 3) Kuntaliiton muistio - Päätöksentekomenettely kouluverkon muutoksissa
- 4) Selvitys koulutien turvallisuudesta. Espoon kaupunki
- 5) (sekä liite 5, 1A ja 1B) Oppilaiden vanhempien selvitys koulumatkoista
- 6) Selvitys koulun lakkauttamisen haitoista
- 7) Espoon kaupungin tiedote 14.12.2021
- 8) Espoon kaupungin tiedote 25.11.2021
- 9) Valtuuston neuvottelutoimikunnan kokous pöytäkirja 23.9.2020
- 10) Täydennys säästöerittelyt
- 11) Sähköposti tiedustelu Barbro Högstörmille

Suorat linkit Espoon kaupungin pöytäkirjoihin, joista löydettävissä liitemateriaali:

- 1) Nämnden Svenska rum -lautakunta 17.2.2022 päätös

<https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022574-6>

- 2) Espoon kaupunginhallituksen 7.3.2022 päätös

<https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022590-12>

- 3) Espoon kaupunginhallituksen 28.3.2022 päätös

<https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022621-8>

